

KİTAP İNCELEMESİ

JEAN - JACQUES PACHE : **La Responsabilité civile en matière de sports**, Nouvelle Bibliothèque de Droit et de Jurisprudence, Lausanne 1951, sh. 105.

«Spor» ve «hukuki mesuliyet» mefhumları türlü vesilelerle inceleme konusu yapıldığı halde, «spordan doğan hukuki mesuliyet» için aynı sonuca varmak biraz zordur. Gerçekten, sporu hukuki yönden ele alıp inceleyen araştırmaların azlığı, özellikle, Türk hukuku bakımından dikkati çekmektedir. İşte Türk hukuk literatüründeki bu boşluğu kısmen de olsa giderebilmek için, PACHE'ın «**La Responsabilité civile en matière de sports**» isimli kitabını tanıtmayı faydalı bulduk.

Yazar, sözü geçen konuyu ele alıp incelemekteki nedenleri şu sözlerle ifade etmektedir :

«İnsanlar, her devirde, kendilerini günlük işlerinden bir müddet için uzaklaştıracak bir faaliyete, bir meşgaleye muhtaç olmuşlardır.

Spor, bu görevi gayet güzel bir şekilde ifa etmiştir.

Çok eski zamanlardan beri insanlar sporla meşgul olmuşlardır. Eski Yunanlılar Olimpiyat Oyunlarını gerçekleştirmişlerdi; Romalılar sirk oyunlarından son derece zevk alıyorlardı; Orta çağda yapılan yarışmalar da bu geleneği devam ettirdi; modern çağda da, Baron Coubertin sayesinde, sportif oyunlarda yeni bir hamle yapıldı.

Sportif oyunlar, bugün memleket ekonomisinin önemli bir unsurunu meydana getirmektedir; her hafta binlerce seyirci ve sporcu statlara taşınmakta; spor, birçok kimse tarafından meslek olarak seçilmekte; spora dayanan bahisler organize edilmekte ve buralarda oynanan paralar büyük miktarlara ulaşmaktadır.

Diğer taraftan, spor, şampiyon olmak hayaliyle yaşayan fertleri gayrete getirmekte, sporcu gibi seyirci de, kendini oyunlara kaptırmakta; ve bilhassa bu sayede bütün tasalarını unutmaktadır. Amerikalı idareciler, sosyal kargaşalıklara karşı mükemmel bir silâh olarak kabul ettikleri sportif oyunların bu cazip sonuçlarını gayet güzel bir şekilde kavramışlardır.

Nihayet, spor askerliğe hazırlanmakta en güzel bir vasıta; bu sebeble, sportif faaliyetlerin icrası devlet tarafından yapılan yardımlarla kolaylaştırılmıştır.

Belki, bazı kimseler, bu konuyu seçmeme hayret edecektir; bununla beraber, biz, şunu düşünmekteyiz ki, sportif oyunlardaki muazzam gelişme, mahkemeleri, ergeç, bu faaliyetlerin yapılmasından doğacak hukuki problemlerle meşgul olmağa zorlayacaktır...»

(8) bölüme ayrılan eserin birinci bölümünü, «Genel Bilgiler» teşkil etmektedir. Bu bölümün birinci faslı «Sporun tarifi ve sınıflandırılması» na ayrılmıştır. İkinci fasılda «Sporun meşruiyeti» incelenmektedir. Yazara göre, «spor yapılması meşrudur; fakat, kanuni hükümlere riayet edilmediği zaman yasaklanır. Böyle bir durum ise sporcunun hukuki mesuliyetini ortaya çıkarır» (sh. 14). Üçüncü fasılda ise «Sporcunun hukuku mesuliyeti» genel olarak ele alınmaktadır. Yazar, spor konusunda İsviçre hukukunda söz konusu edilebilecek mesuliyeti üçe ayırmaktadır: a) Haksız fiil mesuliyeti (CO 41; BK. 41 vd.); b) Kusursuz mesuliyet (meselâ CO 58; BK. 58); c) Akdi mesuliyet (CO. 91; BK. 90 vd.).

İkinci bölüm «**Sporcunun Hukuki Mesuliyetinin Türlü Halleri**» başlığını taşımaktadır. Bu bölümün dördüncü faslı «Üçüncü şahıslar karşısında sporcunun hukuki mesuliyeti» ne ilişkindir. Yazar, bu fasılda İsviçre, Fransız, Belçika ve Alman mahkeme kararlarından örnekler vererek şu sonuca ulaşmaktadır: «İsviçre hukukunda, sporcu, ihtiyatlı bir şekilde davranmak borcunu ihlâl ettiği takdirde, üçüncü şahıslar karşısında mesul durumuna girmiş olur. Bu mesuliyet, sadece, mağdurum müterafik kusuru sebebiyle hafifletilir» (sh. 29). Beşinci fasılda ise, «Seyirci karşısında sporcunun mesuliyeti» söz konusu edilmektedir. Yazar burada da, İsviçre, Fransız ve Belçika kararlarından örnekler vermektedir. Bu sahadaki mesuliyet için de, yazar, aynı sonuca ulaşmaktadır (sh. 34). Altıncı fasıl «Sporcunun oyuncular karşısındaki hukuki mesuliyeti» ne

ayrılmıştır. Yazar çeşitli mahkeme kararlarını inceledikten sonra, sporcunun rakibi karşısında, ihtiyatlı bir şekilde davranmak borcuna riayet etmediği takdirde, mesul olacağı sonucuna ulaşmakta, fakat bu mesuliyetin, müterafik kusur ve CO 100 (BK. 99) maddesi çerçevesi içinde geçerli olan mağdurun rızası ile tenkis edilebileceği ve hatta tamamen de ortadan kaldırılabileceğini ilâve etmektedir (sh. 42).

Üçüncü bölüm, «Organizatörün hukuki mesuliyeti» ne ilişkindir. Bu bölümde organizatörün **üçüncü şahıslar, seyirciler** ve **sporcular** karşısındaki mesuliyeti ayrı ayrı ele alınmış bulunmaktadır. Yazara göre, İsviçre hukukunda, organizatör, ihtiyatlı bir şekilde davranmak borcuna riayet etmediği müddetçe **üçüncü şahıslar** karşısında mesul durumdadır. Fakat, müterafik kusurun söz konusu olması halinde bu mesuliyet hafifletilir (sh. 49). **Seyirciler** karşısındaki mesuliyete gelince; organizatör, kiralanan yerin kullanılmasından ve sportif oyunlardan doğacak tehlikelere karşı müşteriyi korumak mecburiyetindedir. Şayet bu akdi koruma borcuna riayet etmezse yarışmaları para ödiyerek seyreden seyirciler karşısında mesul duruma girmiş olur (sh. 60). Organizatör, ihtiyatlı bir şekilde davranmak borcunu ihlâl ettiği müddetçe, oyunları parasız seyreden seyirci karşısında da mesuldür. Fakat bu gibi hallerde de mağdurun müterafik kusuru nazarı itibare alınır (sh. 61). Aynı mesuliyet organizatörlerin misafirleri için de söz konusudur. Burada da mesuliyeti, ancak müterafik kusur hafifletebilir (sh. 62). Organizatörün **sporcular** karşısındaki mesuliyeti hususunda ise, Pache, şu sonuca ulaşmaktadır : «İsviçre hukukunda, organizatör, sporculara normal bir şekilde ve serbestce spor yapma imkânını veren tedbirlere riayet etmekten ibaret akdi borcunu ihlâl ettiği takdirde, adı geçenler karşısında mesul duruma girmiş olur. Bu mesuliyet CO 100. (BK. 99) maddesinde öngörülen mesuliyetten kurtulma şartı veya mağdurun rızası ile bertaraf edilebilir; bundan başka, oyuncunun müterafik kusuru sebebiyle tahfif de söz konusu olabilir» (sh. 70).

Dördüncü bölümde «Malikin ve spor tesisleri işletenlerin mesuliyeti» incelenmektedir. Yazara göre, spor tesisleri **malikleri**, bütün şahıslar gibi, ihtiyatlı bir şekilde davranmak borcu ile yükümlü olduklarından, binaların veya diğer eserlerin bakımlarındaki düzensizlik ve bilhassa inşaattaki kusur sebebiyle, CO. 58 (BK. 58)

maddesindeki kusursuz mesuliyete tabidirler. Mağdurun müterafik kusuru söz konusu ise bu mesuliyet hafifler ve CO. 100. (BK. 99). maddesi çerçevesi dahilinde geçerli olan sporcunun rızası sebebiyle kaldırılabilir (sh. 78). Spor tesisleri, **işletenlerin** mesuliyetine gelinece, bu gibi kimseler de, diğer şahıslar gibi, ihtiyatlı bir şekilde davranmak mecburiyetindedirler. Bu borç, onları, sporculara nizami bir tesis tahsis etmek ve oradaki çalışmaların muntazam bir şekilde geçmesini temin edecek koruyucu tedbirleri almak yükü altına koyar. Aynen diğer mesuliyet hallerinde olduğu gibi, müterafik kusur veya rıza sebebiyle bu mesuliyetin tahfif edilmesi veya kaldırılması söz konusu olabilir (sh. 81).

Beşinci bölümde «Devletin Hukuki mesuliyeti» ele alınmaktadır, devletin mesuliyeti hakkında şu sonuca ulaşılmaktadır : Devlet, bir taraftan CO. 58. (BK. 58) maddesi çerçevesi dahilinde mesul durumdadır; diğer taraftan da, yolların gayri nizami bir şekilde kullanılmasını men etmediği veya gerekli himaye tedbirlerini almadığı müddetçe, kamu emniyetini sağlama borcunu ihlâl etmiş vaziyettedir (sh. 92).

Dr. Akar ÖCAL